

[Erling Jensen]

Må jeg så ikke have lov til at sige, at hidtil har ministeren diskuteret ud fra den forudsætning, at han tilrettelagde en tidsplan. Jeg gå ud fra, ministeren er ganske klar over, at det ikke er det, folketingsflertallet ønsker af ham efter denne debat. Et flertal i dette folketing ønsker, at han arbejder efter en tidsplan, der fremskynder disse færger så meget, som det er teknisk gørligt. Jeg ved godt, at vi nu går ind i et, tror jeg, meget hurtigt udvalgsarbejde, men jeg beder ministeren om allerede fra dette øjeblik at være opmærksom på, at alt tegner til, at flertallet i dette ting beder ham om at bede sine medarbejdere fremskynde dette projekt til beordring, så hurtigt som det overhovedet er teknisk muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 75:

Forslag til lov om udvidet ytringsfrihed for offentligt ansatte.

Af Glistrup (FP) m.fl.

(Fremsat 1/12 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Forslaget, der nu skal behandles, går i al sin enkelhed ud på at ophæve den almindelige tavshedspligt inden for social- og skatteforvaltningen. I anledning af forslaget vil jeg gerne sige, at jeg på grund af de betydelige opgaver, som lovgivningen i tidens løb har pålagt den offentlige forvaltning, anser det

for særdeles vigtigt, at offentligheden får den størst mulige adgang til at gøre sig bekendt med, hvordan forvaltningen løser disse opgaver. Det er kun på den måde, den nødvendige tillid i befolkningen til, at den offentlige forvaltning udfører opgaverne på en betryggende måde, kan bevares og styrkes.

På den anden side må det erkendes, at offentlige myndigheder for at løse disse opgaver må komme i besiddelse af mange oplysninger, som vedrører den enkelte borgers private og økonomiske forhold. Disse oplysninger vil meget tit være af en sådan karakter, at det er naturligt, at den enkelte borger ikke ønsker, at oplysningerne bliver spredt ud til en større offentlighed. Den enkelte borger kan have en velbegrundet interesse i, at de oplysninger, han måtte give til myndighederne, ikke bringes videre af disse. Det er en beskyttelse af privatlivets fred.

Det afgørende må derfor være at finde en balance mellem ønsket om et offentligt indseende med forvaltningens sagsbehandling i videst muligt omfang og hensynet til den enkelte borgers berettigede krav om hemmeligholdelse af oplysninger af privat og økonomisk karakter.

Det er da også en afvejning af den karakter, der har ligget til grund for de gældende regler om tavshedspligt og om offentlighed i forvaltningen samt for den registerlovgivning, som folketinget gennemførte i 1978.

Selv om det foreliggende lovforslag ifølge bemærkningerne bl.a. synes at bygge på det synspunkt om åbenhed i forvaltningen, som jeg har omtalt, vil en total ophævelse af tavshedspligten på disse to områder efter min mening ikke være en rimelig løsning på problemerne. Jeg skal i den forbindelse helt undlade at kommentere det til tider noget voldsomme sprog, der i øvrigt anvendes i lovforslagets bemærkninger. Jeg skal også undlade at kommentere de tanker, der har været fremme fra anden side om, at man gennem fremlæggelse af skattebøger giver andre anledning til at få kendskab til, hvordan de pågældendes forhold er. Jeg skal blot sige, at jeg tror, der er nogle grænser, vi skal sætte for ikke ad den vej at stille folks nysgerrighed tilfreds; der må fortsat være noget, der hedder privatlivets fred.

Justitsministeriet nedsatte i 1979 et bredt sammensat udvalg, som fik den opgave at foretage en samlet gennemgang og vurdering

[Justitsministeren]

af straffelovens og særlovgivningens regler om tavshedspligt. Udvalget er endvidere blevet bedt om at forsøge at udarbejde et udkast til nye regler om tavshedspligt for offentligt ansatte.

Som det fremgår af den besvarelse, jeg gav på et spørgsmål her i tinget den 17. november 1982, forventer udvalget at kunne afgive sin betænkning i løbet af dette år.

Når betænkningen foreligger, mener jeg, der må være et bedre grundlag for at vurdere, hvordan eventuelle ændringer af reglerne om de offentligt ansattes tavshedspligt bør udformes, således at man kan opfylde det dobbelte formål: at give befolkningen mulighed for at følge myndighederne, følge administrationen, og samtidig beskytte alt det, der har en privat karakter hos den enkelte borger, mod, at andre får kendskab til det.

Jimmy Stahr (S):

Det rejste spørgsmål kunne være interessant at drøfte, men når forslagsstillerne fra fremskridtspartiet i stedet for en, skal vi sige lidt mere urban tone, på ny vælger at foretage en ensidig nedrakning af ministre, borgmestre, retspræsidenter, direktoraternes ledende embedsmænd og statens tjenestemænd i al almindelighed, efterlader det et bestemt indtryk af, at fremskridtspartiet igen er ude i et ganske andet ærinde end det angivne. Man taler således bl.a. om, at embedsmændenes påberåbelse af tavshedspligten ofte blot er et skalkeskjul.

Socialdemokratiet mener tværtimod, at Danmark har en særdeles kompetent, dygtig og loyal embedsmandsstand såvel i forhold til regeringen som i forhold til borgerne. Forslagsstillerne peger i øvrigt i bemærkningerne på, at man i årevis har ventet forgæves på tavshedspligtsudvalgets betænkning. Udvalget nedsattes i 1979, og det er bebudet, at man lader høre fra sig i løbet af indeværende år.

Tavshedspligtsspørgsmålet er efter socialdemokratiets opfattelse så vigtigt, at man fra vor side ønsker et seriøst og velgennemarbejdet baggrundsmateriale herom, inden man indlader sig på en nærmere drøftelse om ændringer i de bestående retsregler på dette område.

Et sådant grundlag foreligger efter socialdemokratiets mening ikke i det af forslagsstillerne udarbejdede oplæg.

Socialdemokratiet ser hen til tavshedspligtsudvalgets betænkning, som vi er overbevist om vil danne en bedre baggrund for en positiv debat om spørgsmålet, og socialdemokratiet må på denne baggrund afvise det af fremskridtspartiet fremsatte lovforslag.

Så skulle jeg måske lige sige, at det er ikke mig, der er ordfører; jeg taler på hr. Hans Jørgen Jensens vegne.

Annelise Gottfredsen (KF):

Også jeg må bekende, at jeg taler på hr. Hagen Hagensens vegne.

Jeg vil først takke ministeren for de ord, han har udtalt; dem kan jeg fuldstændig tilslutte mig. Der lægges jo efter bemærkningerne op til en bred debat, og det kunne måske også, selv om forslaget indskrænker sig til at angå sociale sager og skattesager, være fristende at gå ind i en polemik, men det vil vi afstå fra.

Ligesom den tidligere ordfører udtalte, mener vi, at tid og lejlighed til debat om tavshedspligtens omfang kan komme, når det justitsministerielle udvalgs betænkning foreligger.

Der har i de senere år i tinget som andetsteds været mange debatter, hvor spørgsmålet om tjenestemænds og andres tavshedspligt respektive ytringsfrihed er indgået, og der synes ingen grund til at tage en ny debat op netop nu.

Det konservative folkeparti anerkender, at tjenestemænd og andre i offentligt hverv som alle andre borgere har og bør have ytringsfrihed, men at denne har sin modpol i tavshedspligten. Tavshedspligten vedrører først og fremmest konkrete sager, der tjenstligt eller i kraft af offentligt hverv er under behandling af vedkommende. Men også i en række andre forhold forekommer det naturligt, at tjenestemændenes ytringsfrihed ikke er absolut. Der skal ikke gås i enkeltheder herom, men blot bemærkes, at jo tættere ind ved benet af sagen vedkommende er, jo mere er ytringsfriheden begrænset allerede som følge af den særlige viden om forholdene, som stillingen eller hvervet medfører. Det vil ofte være et taktspørgsmål at trække grænsen for, hvad der alment kan oplyses offentligt af

[Annelise Gotfredsen]

den, der behandler en sag, eller som har særlig viden om bestemte forhold. Det er der ikke noget mærkeligt i. Troskabspligten over for både hvervgiveren og samfundet som helhed gør dette rimeligt og naturligt, og hver enkelt borger har krav på, at hans forhold ikke vilkårligt bringes til torvs af nogen, der i offentlig tjeneste skal behandle hans sag, hvori indgår forhold, der alene vedrører privatlivet og den enkeltes forhold til vedkommende myndighed. Det gælder vel særlig sager om sociale forhold og beskatningsforhold, hvori oplysninger om indkomst og formue indgår. Hensynet til borgeren må være det afgørende. Det konservative folkeparti må derfor afvise forslaget.

Povl Brøndsted (V):

Venstre bryder sig ikke om dette forslag, og særlig bryder vi os ikke om bemærkningernes argumentation. Vi finder ikke, at det er et værdigt grundlag at debattere ytringsfrihed, åbenhed og indseende i den offentlige administration på. Rettelig burde forslaget nok hedde: udvidet ytringspåbud for offentligt ansatte.

Vi afviser forslaget og afventer den lovede betænkning, og vi vil da godt bede justitsministeren om, at vi får denne betænkning, for debatten er for så vidt – på et rigtigt grundlag – ønskelig.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan jo takke forslagsstillerne for, at de i bemærkningerne til lovforslaget på side 3 har redegjort for, på hvilke tidspunkter og under hvilke forudsætninger vi tidligere her i huset har diskuteret såvel spørgsmålet om tavshedspligt som spørgsmålet om ytringsfrihed. Af de henvisninger og det, der står, når man læser efter henvisningerne, vil fremgå, at vi fra socialistisk folkepartis side har været aktivt interesseret både i offentligt ansattes ytringsfrihed og i offentligt ansattes tavshedspligt, og det vil også fremgå, at det var på baggrund af et forslag fra socialistisk folkeparti om udvidet tavshedspligt, at det omtalte tavshedspligtsudvalg blev nedsat. Også jeg afventer med spænding tavshedspligtsudvalgets betænkning og vil glæde mig til den debat, vi skal have på det tidspunkt.

Når det så er sagt, vil jeg sige, at socialistisk folkeparti ikke på nogen måde kan støt-

te det foreliggende forslag. Tværtimod. Vi er grundlæggende og helt bestemt uenige i det, og det vil fremgå, hvis man læser vores egne forslag. Det er netop på de områder, som forslagsstillerne nævner, nemlig personsager i den sociale forvaltning og personsager i skatteforvaltningen, vi mener, der bør være tavshedspligt. Når vi ønsker en udvidet ytringsfrihed, gælder det almene sager, den almene forvaltning, det, der kommer os alle sammen ved.

Bemærkningerne til forslaget er blevet omtalt af flere ordførere og ikke i nogen venlig form. Jeg vil pege på et enkelt område i bemærkningerne, nemlig det, der hedder punkt 1 i første spalte, hvor hovedargumenterne for en lempelse af tavshedspligten omtales.

Der står i punkt 1, at det enkelte menneske skal have den mest udstrakte personlige frihed. Det er et smukt mål for fremskridtspartiet at sætte sig, og jeg er ikke uenig, når sætningen læses isoleret, men det, fremskridtspartiet gør med dette forslag, er det stik modsatte. Det er nemlig at udlevere enkelte personer, der af en eller anden grund må søge socialforvaltningen om hjælp, enkelte personer, der af en eller anden grund har fået skattesager, til offentlig beskuelse. Det er det stik modsatte, og derfor synes jeg, at ordføreren for forslagsstillerne misbruger det danske sprog ved at udtrykke sig på den måde. SF afviser på det bestemteste det foreliggende forslag.

Lawaetz (FP):

Umiddelbart kan man jo synes, at dette er et meget lille lovforslag i lighed med så mange andre, vi behandler herinde, velegnet til en fredag eftermiddag, hvor vi hovedsagelig taler til den grønne bog. Men kigger man lidt nærmere på det, er det måske mere interessant, end det fremgår af de korte indlæg. Typisk er det vel, at hele 2 talere har henvist til, at de ikke er ordførere. Men justitsministeren vil jeg da godt takke for, at han i hvert fald har læst forslaget grundigt og også fået fat på en del af meningen med det.

Selve lovforslaget er meget, meget enkelt udtrykt. Til gengæld er der masser af oplysninger om, hvad der eksisterer af bestemmelser om tavshedspligt, og jeg vil da godt sige, at hr. Jimmy Stahr gik så langt, at han sagde, det krævede en grundig behandling. Så kan

[Lawaetz]

man jo henvise til, at det selvfølgelig ikke kan komme på højde med fondsbeskatning, som man skal have jasket igennem i en fart.

Men jeg vil indskrænke mig til at pege på nogle af de positive argumenter, der taler for en sådan lov. Man bør vise de offentligt ansatte – dette være sagt også til fru Ebba Strange – ikke mindst de topplacerede, denne tillid. Der står jo nemlig her, at man stoler på, at de vil vide, hvornår en oplysning er til gavn for helheden, til gavn for befolkningens forståelse af tingene, til gavn for en saglig debat, og omvendt, hvornår og hvor længe en sag bør behandles fortroligt. Det er jo en selvfølge, at den slags ting skal være indbygget i forståelsen af denne lov.

Åbenhed i administrationen og i alt andet er jo et slagord for tiden. Derfor undrer det mig i og for sig, at fru Ebba Strange ikke kunne finde noget positivt i det. Befolkningen har jo krav på at få at vide, hvad deres skattepenge bliver brugt til. Politikere og journalister har brug for reel viden, så der altid kan skabes en saglig debat om væsentlige problemer i samfundet. I dag må man alt for ofte nøjes med, hvad de mest drevne journalister hiver ud ad bagdøren og ofte med en halv viden og et gæt på, hvad der i virkeligheden foregår. Det er efter min opfattelse ikke tiltalende.

For de offentligt ansatte er det alt for nemt at henvise til tavshedspligten, når de skal dække over en eller anden form for slendrian, dårlig eller for langsom ekspedition, inden for deres egne rækker. Er det ikke rimeligt, at det kommer ud til offentlighedens kendskab? Bureaukratiet har i dag alt for gode vilkår.

Den svageste del af embedsstanden er selvfølgelig ikke interesseret i at rode op i uheldige forhold. De skal jo selv leve af det uigennemtrængelige offentlige bureaukrati, men masser af almennyttig viden bliver forment befolkningen, viden, som befolkningen burde være interesseret i. En ærlig kritik fra befolkningen besvares jo ikke, fordi der henvises til tavshedspligten. Det må være væsentligt, at diverse rygter f. eks. meget ofte kan skade en sag. Uden at nævne navne ser vi jo i bladene ting, der er fuldstændig forvansket, fordi man simpelt ikke har den reelle viden om tingene.

Jeg vil også sige, at jeg tror, den bedste del af de offentligt ansatte er interesseret i

gennemførelse af en sådan lov. De vil gerne spille med åbne kort og sige: vi har ordnet tingene sådan og sådan. At der er en anden ende, der måske siger: nej, lad os for alt i verden blive ved med at dække os inde bag de tykke mure og arbejde, som vi plejer, og frede hinanden og de fejl, vi laver, er da helt klart.

Men det, som vi vil rejse, er en saglig debat. Nu var venstres ordfører stærkt afvisende uden at have lyst til at kommentere det, og det er jo også en nem og hurtig måde at komme om ved det på, men hvis regeringspartierne vil lytte til det, vi siger, kan der heri være steder, hvor man kan finde en sund besparelse, fordi man finder ud af, at her og dér finder der overdækning sted, her og dér er der alt for lang ekspeditionstid, alt det, som befolkningen klager over.

Jeg vil gerne sige, at det er vel egentlig vores grundtanke med dette, og jeg har i hvert fald opfattet det sådan, at både fru Ebba Strange og måske også regeringspartierne har lyst til at gå ind i en fornuftig debat.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg skal nok lade være med at bryde taler-rækken for meget, hr. formand, men jeg synes lige, jeg ville kommentere hr. Lawaetz' indlæg, mens det var frisk.

Dette forslag handler ikke om almenviden. I dette forslag står udtrykkeligt: »De, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, har ingen« – ingen – »tavshedspligt i sociale sager og ej heller i sager vedrørende skatte- eller afgiftsforhold«. Så kan hr. Lawaetz naturligvis pludselig udtrykke sin store tillid til de offentligt ansatte, men det er ikke ligefrem den, der fremgår af bemærkningerne til forslaget.

Det, dette handler om, er, at hvis en familie går på bistandskontoret, fordi den har problemer med samkvemsretssager, fordi den har problemer med børnefjernelsessager, og den går til pressen med det, fordi den er vred over den behandling, den har fået, så skal sagsbehandleren kunne gå ind i debatten om den enkelte sag og derved hænge hele denne familie og alle dens personlige forhold ud. Det er det, dette handler om, og det vil vi ikke være med til.

(Kort bemærkning).

Jimmy Stahr (S):

Det skal være en kort bemærkning til hr. Lawaetz. Det var, ligesom hr. Lawaetz antydede, at socialdemokratiet ikke ville gå ind i en fornuftig debat. Det vil vi skam altid. Men som jeg sagde – godt nok på den rigtige ordførers vegne, men nu vil jeg godt sige det på egne vegne – mener jeg egentlig, at sådan som oplægget er her fra fremskridtspartiets side, er fremskridtspartiet sandelig de første til, på grund af deres bemærkninger, at afskære den fornuftige debat.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Jeg vil blot sige, at det, vi ønsker, er faktisk en debat, fordi der ligger et problem her, og det er helt klart, som jeg også sagde, at man da ikke skal udlevere folks privatliv osv. Det har aldrig være meningen. Men når der engang imellem slipper noget ud, er det sådan, at der skabes misforståelser om tingene.

Der var en avishistorie om en repræsentant, der fra bistandskontoret havde fået 207.000 kr. på et år. Det er sådan nogle ting, man bør rode op i, og det skal ikke bare bygge på nogle rygter, som man får ud ad bagdøren. Vi kan jo se i bladene direkte aftryk af regninger og sådan noget. Er det en god metode? Vi ønsker åbenhed om dette.

Det er altså pointen, og det lader til, at man godt vil diskutere det, også hr. Jimmy Stahr, sådan har jeg forstået det. Hvem siger, det ordret er rigtigt, som vi har skrevet det. Det er vi naturligvis villige til at tale om.

Nør Christensen (CD):

Dette lovforslag er som bekendt fremsat af repræsentanter for fremskridtspartiet, og der er vel tale om medlemmer af folketinget, som ønsker at få indflydelse på samfundsudviklingen. Men det er jo således, at tålmodighed ofte belønnes, og mon ikke forslagsstillerne har tabt tålmodigheden lidt for tidligt, idet det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der i indeværende kalenderår vil komme et udspil fra tavshedspligtsudvalget?

Derfor finder mit parti, CD, det naturligt, at vi venter, indtil vi har fået udvalgets bemærkninger i løbet af indeværende år.

Om selve lovforslaget vil jeg sige, at det er min opfattelse, at forslagsstillerne har befundet sig på en lyserød sky, højt oppe i de lette løsnings samfund. Fra denne position – det er måske i fugleperspektiv – har man gjort en overordentlig vanskelig sag ualmindelig let og logisk, i hvert fald set fra forslagsstillerne side. Men der er jo tale om for det første en meget vanskelig sag, for det andet en meget væsentlig sag, og den skal behandles grundigt. Derfor er vi nødt til at vente på tavshedspligtsudvalget.

Det er forkert at forenkle problemstillingen. På den måde kan man risikere, at man opnår det modsatte. Tingene kan gå over i deres modsætning, ja, hele vores forvaltningssystem vil måske blive ødelagt, så også af den grund må CD sige fra.

Jeg tror ikke, at det for nærværende er så hastende med lovgivning på dette område, hvis der overhovedet – jeg gentager: hvis der overhovedet – er behov derfor.

Derimod er der all mulig grund til at være på vagt over for overgreb, hvis sådanne skulle finde sted. Lovforslaget gælder jo både i sociale sager og skatte- og afgiftssager, dog ikke altid i perioden for lovforslags udformning.

Netop i sociale sager kan der efter vores mening være grund til at være særlig på vagt. Oftest er der jo her tale om personer, som i forvejen ikke har det særlig let.

Jeg skal derfor opfordre forslagsstillerne til at komme ned fra den lyserøde sky og afvente tavshedspligtsudvalgets betænkning. Jeg mener, at hr. Lawaetz befinder sig i en »paradisisk« tilstand, når han kan fremsætte de bemærkninger, som han gør, og jeg skal til hr. Lawaetz sige, at hastværk er lastværk.

Aase Olesen (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Bernhard Baunsgaard, er fraværende på grund af udsendelse i offentligt hverv, skal jeg på det radikale venstres vegne blot henvise til, hvad det radikale venstre tidligere har sagt ved de mange debatter, der har været om tavshedspligt, ytringsfrihed for offentligt ansatte osv. Der er henvist til dem af forslagsstillerne selv i bemærkningerne.

Og for at forslagsstillerne nu ikke skal fare op og føle sig meget forurettede over, at man afviser en debat, vil jeg sige: der er tale om

[Aase Olesen]

forslagsstillere, der har været medlemmer af folketinget i adskillige år, og enhver, der har været det, ved, at det mest håbløse, man kan gøre, er at fremsætte et lovforslag om et emne, som man forventer en betænkning om i løbet af nogle få måneder. Men jeg forstår, at man ligefrem interesserer sig for at samle på martyrglorier, så værsgo, her er én mere.

Glistrup (FP):

I den talrige forsamling, der er til stede her, er der sikkert nogle enkelte, der ikke har haft energi og vågenhed til grundigt at læse alle fire tættrykte sider, der udgør lovforslagets bilag I, angivende nogle af de paragrafer, vi har om tavshedspligtsregler. Derfor skal jeg, da jeg for mine synders skyld har været nødt til at pløje dem igennem i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse, oplyse, at det faktisk ikke er en lovgivningsstandard, som vi som lovgivningsmagt kan være særlig stolte af herinde. Det er stort set regler, der i deres indhold og tone stammer fra tiden før 1660, tror jeg roligt vi kan sige, og som i deres nærmere tekniske udformning er så elastiske, at de kan bruges til alt og intet. Derfor er der al mulig grund til for lovgivningsmagten at have sin opmærksomhed henvendt netop på dette område.

Det er jo også sådan, at der, efter at området faktisk har sovet tornerosesøvn gennem århundreder, i de seneste år navnlig fra det radikale venstre og socialistisk folkeparti har været rejst flere debatter herinde, men disse debatter er ligesom helt løbet ud i sandet, uden at man har fået noget ud af det, og det er efter fremskridtspartiets mening på grund af, at enten har man gjort det så abstrakt og så altfavnende, at man ikke har favnet noget som helst, eller også er man kommet til at gå i byen med nogle særinteresser og snæversynede tankegange, som man navnlig har beskæftiget sig med. Derfor har vi i fremskridtspartiet følt, at vi gjorde en god gerning ved at fremsætte et forslag, der på den ene side var tilstrækkelig principielt og på den anden side alligevel var så konkret, at det havde jordforbindelse, sådan at vi kunne få en debat i gang.

F.eks. fru Annelise Gotfredsen og fru Aase Olesen synes, at det er forkerte tidspunkter, vi har fremført vores synspunkter på, men vi har netop fundet, at tidspunktet var det helt

rigtige for en debat her i folketinget, således at det tavshedspligtsudvalg, hvis forhandlinger vel nu er ved at gå ind i den afgørende fase, kan få en fuldstændig ajourført melding fra folketingets side om, hvor vi er henne på nuværende tidspunkt, og derigennem en inspiration til sit videre arbejde, så vi ikke risikerer, at det bliver en skuffelse med en alt, alt for konservativ – i ordets dårligste betydning – betænkning, der bliver afgivet.

Jeg må måske i den forbindelse spørge den konservative justitsminister, hvornår i 1983 han forventer at dette udvalg vil velsigne os med sin betænkning, om vi skal vente det meste af 1 år eller vi allerede kan få den så nogenlunde sideløbende med, at dette forslag kommer til udvalgsbehandling.

Når vi så har skullet finde frem til de grundlæggende synspunkter, har vi faktisk gjort os den ulejlighed, da vi har skrevet motiverne, at bruge ret meget plads, et par sider, på at fremføre de forskellige synspunkter, som vi gør gældende, og derfor er det bedrøveligt at høre fru Ebba Strange i den grad tage afstand fra det, som vi har valgt at føre i marken som det allerførste synspunkt, nemlig at det enkelte menneske skal have den mest udstrakte personlige frihed. Og jeg synes nok, at når fru Ebba Strange skulle være retfærdig i sin kritik, burde hun også have citeret eftersætningen:

»... medmindre vægtige hensyn taler for, at friheden skal indskrænkes.«

For selvfølgelig kan vi da ikke sige, at man uden videre skulle have ytringsfrihed med hensyn til, hvordan politiet planlagde sin aktion mod BZerne derude, sådan at BZerne kunne have forberedt sig på at slå nogle politibetjente ihjel eller andre ting. Der er da selvfølgelig områder, hvor ytringsfriheden må begrænses, hvor der er vigtige hensyn, der taler for det. Inden for efterretnings-tjenesterne, hvad enten det er FET eller PET, og på mange andre felter er det da rigtigt, at vi ikke kan have ytringsfrihed. Men det har vi med, fru Ebba Strange, i den eftersætning, som vi har anført her.

Når man derimod går til de områder, som dette lovforslag direkte drejer sig om, er det noget, som der er al mulig grund til at have total åbenhed om, netop skatteforhold og sociale forhold. Det er vigtigt, at der ikke dannes sig alle de mange myter i befolkningen, som under den nuværende tavshedsdyne

[Glistrup]

faktisk trives. Der er næppe nogen felter, hvor der mand og mand imellem trives så mange misforståelser, så megen uvidenhed, så megen uklarhed, så mange urigtige opfattelser som netop med hensyn til, hvad der foregår på social- og skatteområderne. Derfor gør vi de mennesker, der har sager i skattevæsenet og socialvæsenet, en bjørnetjeneste, så længe vi opretholder den tavshedspligt, der er tale om, og jeg kan absolut ikke følge fru Ebba Strange, når hun siger, at det ville være at hænge folk ud at oplyse om deres lykkelige eller tragiske forhold eller at udlevere dem til offentlig beskuelse, eller hvilke nedsættende udtryk fru Ebba Strange brugte. Tværtimod må alle da være interesseret i, hvis de har nogle forhold, der trænger til at forbedres, eller nogle berettigede interesser, der skal varetages, at flest muligt bliver bekendt med det, så flest muligt gode mennesker og gode kræfter netop kan sættes ind på at løse de problemer, de pågældende har.

Jeg tror roligt, man kan sige, at dér, hvor vandene skilles mellem fru Ebba Strange og fremskridtspartiet, er, hvor fru Ebba Strange ikke tilstrækkeligt har gennemtænkt, hvad vi skriver i bemærkningerne på side 4. Har man indgivet en selvangivelse eller en ansøgning til en social myndighed, må man selvsagt sandfærdigt, modigt og mandigt og uden ømskindethed over for hvem som helst stå ved sine gerninger og baggrunden for dem. Det er da det fuldstændig centrale, at man ikke skal skamme sig, fordi man har en fjernelses-sag, som var et af de eksempler, fru Ebba Strange nævnte, eller man har andre ting. Så skal man da netop kunne gøre en indsats for at få det frem i offentligheden.

Hvis vi skal tage en person frem, kan vi da tage fru Ebba Stranges bysbarn Peter Sabroe. Den måde, han gavnede hele den sociale udvikling på på den tid her i landet, var jo netop at rejse sager, at bringe oplysninger frem, den ene oplysning efter den anden. Dermed såede han så mange sædekorn, at sociallovgivningen udviklede sig godt og fornuftigt i dette land, og derfor skal vi så afgjort gå i det fodspor.

Nu er det jo sådan, at selv om dette tavshedspligtsudvalg sidder år efter år i den dybeste tavshed, står samfundet ikke stille; der rejses næsten hver dag problemer, som har at gøre med spørgsmål om tavshedspligtens omfang. Vi har hørt den tidligere statsminister,

hr. Anker Jørgensen, her i de seneste dage tale om, at det skattebogs-system, som de af os, der er blevet tilstrækkelig gamle, kan huske, virkede så udmærket i årene frem til 1958, at det skal genindføres. Hvis dette lovforslag bliver vedtaget, er der dermed banet vej for hr. Anker Jørgensens sunde og rigtige tanke om, at man kan få at vide, hvordan det er. Så tror hr. Anker Jørgensen, at situationen er den, at når Svendsen ser, at Nielsen inde ved siden af betaler en tiendedel i skat af det, han selv gør, så bliver han forarget på Nielsen. Jeg tror nu nok, det vil virke omvendt. Så finder fru Svendsen ud af: nu må du søreme også se at komme hen, kære ven, og tegne dig en leasingkontrakt, eller hvad det nu skal være, sådan at jeg også kan få en minkpels, sådan som naboens kone har fået. Men hvad enten virkningen bliver den af hr. Anker Jørgensen forventede eller den af mig her forventede, er det da kun et tegn på et sundt samfund, at man får alt klart og tydeligt frem i offentligheden. Det er sådan, at jo mere man lader tingene drive i tyst-tys, indelukket klima – og det, hvad enten det er sociale forhold, skatteforhold eller hvilke som helst andre forhold – jo mere opnår man bare, at der kommer skævheder og forkrøblinger og misforståelser og myter, og det er dem, vi meget gerne vil rense ud.

Jeg er virkelig bedrøvet over at høre, at hr. Jimmy Stahr synes, at dette på nogen som helst måde skulle være noget, der afsporede debatten. Jeg synes tværtimod, vi trænger til at lufte ud og få en debat i gang, og så må hver fugl pippe med sit næb. Vi skal kun glæde os over den flertonighed, der så kommer over debatten, over, at vi ikke alle skriver, som om vi er socialdemokrater, hvad vi heldigvis ikke er.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg har én ting at takke forslagsstillerne for, og det er den udmærkede oversigt over de tavshedspligtsregler, der gælder. Og når jeg siger det, er det for at fortælle forslagsstillerne, at jeg faktisk hører til dem, der har læst, ikke bare læst, men også nærlæst alle bemærkningerne, og jeg kender godt kritikken for, at man citerer halvdelen af en sætning og ikke resten af den. Jeg vidste, at jeg gjorde det, og jeg vidste også, hvorfor jeg

[Ebba Strange]

gjorde det, for jeg har nemlig også læst eksemplerne på de vægtige hensyn, der skulle tale for, at friheden skulle indskrænkes, som hr. Glistrup nævnte, og det var ikke dem, jeg talte om. Jeg talte om personlige forhold.

Når hr. Glistrup så siger, at folk må være interesseret i at få offentliggjort deres personlige sager, vil jeg svare: ja vel, men for min skyld må hr. Glistrup da gerne offentliggøre sine personlige sager, fru Petersen må gerne offentliggøre sine personlige sager, jeg må gerne offentliggøre mine personlige sager, men jeg vil ikke have en sagsbehandler til at offentliggøre andre folks personlige sager. Det er dér, jeg sætter grænsen, og det er derfor, jeg mener forslaget er forkert.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Ordføreren for forslagsstillerne stillede mig det spørgsmål, hvornår udvalget kunne være færdig. Det kan jeg ikke besvare på dato, men jeg vil gerne sige, at jeg har bemærket, at vist samtlige ordførere sagde, de lagde vægt på at få drøftet sagen på grundlag af denne betænkning, og når det er tilfældet, giver det mig den mulighed, som jeg gerne vil benytte mig af, at meddele udvalgets formand, at folketinget er interesseret i at få sagen frem snarest. Og det, jeg vil lægge vægt på, er, at betænkningen er fremme til begyndelsen af folketingssamlingen 1984-85.

Glistrup (FP):

Lige indtil de allersidste ord var justitsministerens svar særdeles tilfredsstillende, og de sidste ord var formentlig også en fortalelse. Ministeren sagde, at det skulle være fremme til begyndelsen af folketingssamlingen 1984-85, men nu forstår jeg på ministeren, at det var en fortalelse, og at det altså bliver inden oktober 1983. Bevares, det er da også 3 måneder, før 1983 udløber, og bare det sker så hurtigt som muligt. Jeg havde håbet på, at det kunne blive 9 måneder, før 1983 udløber, sådan at vi allerede havde den ved påsketid og kunne lade den gå ind heri, men jeg er i hvert fald glad for, at ministeren vil henstille til udvalget på basis af den drøftelse, der har været i dag, at vi nu får den betænkning så snart som muligt.

Så siger fru Ebba Strange, at det er helt i orden, at en person udtaler sig om sine egne forhold. Det er selvfølgelig ganske glimren-

de, men det hjælper jo bare så forbistret lidt vedrørende den pågældende persons egne forhold. Sagsbehandlere kan derefter skjule sig og sige: ja men vi har ikke lov til at udtale os – selv om den pågældende person giver sagsbehandleren carte blanche til at udtale sig. Folketinget vedtog jo i november 1979, at man ikke kan udtale sig. Det kommer til at virke som et odium over dem, der fremfører oplysninger om deres egne forhold, for man får ikke myndighedernes version af den pågældende historie.

Når man skal finde frem til, hvordan man skal klare samfundsforholdene, så er der ingen grund til at tro, at de mennesker, der træder frem og fortæller om deres egne forhold, er typiske, er repræsentative. Nu har vi talt så meget om socialsiden, så vi kan tage den anden side af dette forslag, skattesiden.

Vi havde f. eks. en debat for nogle måneder siden, som vi skal fortsætte her i folketinget i næste uge, om, hvem der fik negativ indkomstskat udbetalt fra skattevæsenet, til trods for at det ikke havde noget som helst at gøre med baggrunden for loven om negativ indkomstskat. Der er da ingen, der på nogen som helst måde kan tro, at de pågældende vil træde frem og redegøre for deres forhold.

Dér var det en god og behjertet gerning, at en skatteinspektør i Helsingør fremførte de synspunkter, han nu havde, og det havde været vældig godt, hvis andre også havde kunnet fremføre deres synspunkter, sådan at det forslag, SF derefter har fremsat i folketinget, lovforslag nr. L 37, kunne være belyst på en måde, der både gav forbelysning og modbelysning og kunne få de forskellige forhold draget frem. Det skulle ikke ske i kraft af, at de mennesker, der havde fået udbetalt negativ indkomstskat, selv kom frem og forklarede, at nu har de fået det, uanset at de altså har et millionprivatforbrug, men ved, at man virkelig havde fået det belyst fra alle sider.

Derfor holder fru Ebba Stranges anvisning ikke, at det kun skal være dem, der selv føler lyst til at træde frem, og hvis historie har en sådan spænding og nyhedsværdi, at den kan bære en eller anden mediereportage. Det er jo i de færreste tilfælde, fru Jensens historie kan det. Men får man historierne vedrørende 5.000 fru Jensener, der er ude for forfølgelse med fjernelse af deres børn, eller hvad det nu kan være for nogle problemer, der skal

[Glistrup]

frem, så har vi grundlaget for at få medierne til at interessere sig for det, vi kan få offentligheden til at rejse en debat, og vi kan få reglerne om tvangsfjernelse af børn gjort mere humane, end de er i øjeblikket. Det er altså ikke nok, at en enkelt fru Jensen hvert tredje år kommer og laver vrøvl over, at hendes lille Birgitte er blevet fjernet af de skrækelige folk fra børneværnet.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Ja, undskyld, jeg var et år forud for min tid. Jeg mente begyndelsen af næste folketingsssamling. Selvfølgelig, hvis udvalget kan blive færdigt før, er det udmærket, men når jeg nævnte det tidspunkt, i begyndelsen af oktober, altså i folketingsssamlingen 1983-84, var det, fordi jeg mente, at det havde særlig interesse for folketingets arbejde, hvis man kunne have betænkningen på det tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 77:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Afkriminalisering af simpel uagtsomhed).

Af Glistrup (FP) m.fl.
(Fremsat 1/12 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg vil gerne sige med det samme, at jeg har megen sympati for tanken om at afkriminalisere den simple uagtsomhed inden for

særlovgivningen. Jeg synes, det er en rigtig tanke og en rigtig argumentation. Den uenighed, der kan opstå – det ville være ligesom i 1977, da sagen sidst blev behandlet i folketinget – er alene en uenighed om fremgangsmåden, idet fremskridtspartiet jo foreslår, at man skal ændre straffelovens § 19, således at simpel uagtsomhed generelt afkriminaliseres, mens det, jeg vil mene er det rigtige, er, at man i de enkelte love sørger for den afkriminalisering, der her er enighed om, i det omfang det overhovedet kan ske og bør ske.

Man må være opmærksom på, at de gældende bestemmelser i hele særlovgivningen er udformet på baggrund af den almindelige regel i straffelovens § 19, hvorefter de pågældende straffebud i særlovgivningen er anvendelige, også når lovovertrædelsen er begået af uagtsomhed, medmindre det modsatte har særlig hjemmel. Den ændring, fremskridtspartiet lægger op til, ville indebære, at der uden en nærmere gennemgang af de enkelte særlovsområder blev gennemført en generel afkriminalisering af simpel uagtsomhed, og det er en fremgangsmåde, jeg ikke mener er den mest hensigtsmæssige. Der kan nemlig fortsat være enkeltområder inden for særlovgivningen, hvor det ikke vil være rimeligt at afkriminalisere simpel uagtsomhed. Jeg skal ikke gå ind på en række eksempler, men bare nævne ét – for at gøre det helt forståeligt, at man dér kan have behov for, at simpel uagtsomhed også kan belægges med en sanktion. Jeg tænker på transport af farligt gods, hvor man må erkende – det tror jeg at alle vil gøre – at der kan opstå meget farlige situationer, og at det derfor kan være nødvendigt, at simpel uagtsomhed i et sådant tilfælde, men også i andre, bør kunne straffes.

En begrænsning af uagtsomhedsansvaret må efter min mening forudsætte en omhyggelig gennemgang af de mange lovgivningsområder, som ville blive berørt af en sådan ændring.

Da man behandlede forslaget i 1977, var der enighed blandt de fleste partier om, at den rigtigste fremgangsmåde måtte være, at man ved fremtidig revision af de forskellige særlovsområder var opmærksom på, om det ville være hensigtsmæssigt at gennemføre en begrænsning af uagtsomhedsansvaret. Siden har man fulgt denne fremgangsmåde, og derfor kan man vel sige, at debatten og forslaget dengang har haft en betydning.